

**Geregistreeerde meldingen en incidenten
op- en rondom COA-opvanglocaties**
periode januari – juni 2016

Datum

3 oktober 2016

1. Inleiding

In dit overzicht zijn voor de periode 1 januari tot en met 30 juni 2016 alle geregistreerde meldingen en incidenten op- en rondom COA-opvanglocaties in beeld gebracht. De meldingen in dit overzicht zijn gebaseerd op registraties van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), de politie en het Openbaar Ministerie (OM).

Registraties COA

Het COA maakt voor registratie van incidenten gebruik van het digitaal Integraal Bewoners Informatie Systeem (IBIS). In dit bewonersregistratiesysteem registreren COA-medewerkers alle relevante bewonersinformatie, waaronder de incidenten waarbij bewoners betrokken zijn. Binnen het COA wordt gesproken over 'een incident' in de breedste zin van het woord. Gebeurtenissen die de veiligheid, leefbaarheid en/of beheersbaarheid op een locatie raken of waarbij sprake is van een afwijking van de gewenste gang van zaken op een locatie, worden geregistreerd als incident. Dit is een bredere definitie dan 'geweldsincidenten' en betreft bijvoorbeeld ook het roken op de kamer, het niet schoonhouden van de eigen leefomgeving of het afplakken van een rookmelder. Bij meldingen die de openbare orde raken of waarbij er sprake is van (een vermoeden van) een strafbaar feit wordt de politie ingeschakeld. Tevens worden meer in het algemeen door het COA signalen aan de politie doorgegeven. Voor sommige vermoedens en signalen bestaan aparte protocollen voor de afhandeling. Het COA zet deze vermoedens/signalen één-op-eén door aan de volgende betrokken partijen:

- vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling worden aan de hand van de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld aan Veilig Thuis doorgegeven;
- signalen mensenhandel- en mensensmokkel worden aan het Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel (EMM) doorgegeven;
- vermoedens van radicalisering en jihadisme worden doorgegeven aan de betrokken instanties zoals politie, de NCTV en AIVD.

Registraties Politie

De politie maakt voor registratie van meldingen gebruik van de basisvoorziening handhaving (BVH) op eenheidsniveau. Met behulp van de 'bluespot' monitor worden deze gegevens inzichtelijk gemaakt.

Bij de politieregistraties is gekeken naar de meldingen die door de politie zijn geregistreerd op het adres van de COA-opvanglocaties (reguliere locaties en noodopvang) in de eerste helft van 2016. De gegevens van de locaties zijn afkomstig van het COA. Hierbij speelde het merendeel van de meldingen zich af op de COA-opvanglocaties zelf, in sommige gevallen vond het incident plaats in de nabije omgeving van deze locaties. Daarnaast zijn locaties met een bezetting kleiner dan 20 weggelaten vanwege de mogelijke herleidbaarheid van meldingen tot individuen. Voor recent geopende locaties zijn alleen de meldingen meegenomen die sinds de ingebruikname als opvanglocatie zijn geregistreerd.

De politieregistraties zijn voorafgaand aan de totstandkoming van dit incidentenoverzicht per COA-opvanglocatie door de lokale politie verzameld. Dit is vervolgens afgestemd met het lokaal bevoegd gezag. In deze lokale afstemming is zoveel mogelijk getracht dubbele registraties te filteren. Hiermee zijn de cijfers in dit overzicht (januari – juni 2016) meer betrouwbaar dan het voorgaande overzicht.

Registraties OM

Bij het OM is aan de hand van proces-verbaalnummers van de politie nagegaan hoeveel van de aangiften (die de politie heeft geregistreerd naar aanleiding van incidenten op- en rondom COA-opvanglocaties in de eerste 6 maanden van 2016) hebben geleid tot aanlevering van één of meer verdachten.

2. Overzicht geregistreerde meldingen

In dit hoofdstuk worden de geregistreerde cijfers van het COA en de Politie weergegeven.

Meldingen geregistreerd door het COA Periode 1 januari t/m 30 juni 2016	
<i>Suicide bewoner COA-opvanglocatie</i> Betreft suicides van een vreemdeling die op een COA-opvanglocatie verblijft. De doodsoorzaak wordt vastgesteld door een schouwarts van de GGD.	3
<i>Verbale suicidedreiging op COA-opvanglocatie</i> Suicidedreigingen zijn alle feitelijke en verbale uitingen die door de bewoner worden gedaan die betrekking hebben op het beëindigen van zijn of haar leven.	484
<i>Zelfdestructieve actie op COA-opvanglocatie</i> Betreft zelfbeschadiging door vreemdelingen.	648
<i>Overlast in COA-opvanglocaties zelf</i> Betreft het overtreden van COA-huisregels, zoals geluidsoverlast of vervuiling van de eigen leefruimte.	5.228
<i>Door COA geregistreerde agressie en geweld tegen personen</i> Bewoners en medewerkers kunnen te maken krijgen met agressie en geweld. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen: 1. Non-verbaal: Agressieve houding of gebaren 2. Verbaal: Schelden, dreigen met woorden 3. Fysiek: Slaan, schoppen, trappen e.d.	2.803 waarvan: non-verbaal 404 verbaal 1.147 fysiek 1.252
<i>Totaal</i>	9.166

Meldingen geregistreerd door de Politie Periode 1 januari t/m 30 juni 2016	
<i>Door politie geregistreerd / bij politie gemeld als geweld</i> Dit betreffen voornamelijk mishandelingen zonder blijvend letsel en bedreigingen.	502
<i>Assistentie en overige meldingen</i> Dit betreffen meldingen waarbij assistentie van politie is ingeroepen of ander soort meldingen. Deze meldingen zijn zeer uiteenlopend van aard en omvang: te denken valt aan een vermissing van een kind of aan het bieden van noodhulp.	2.008
<i>Openbare orde en vernielingen</i> Onder deze categorie vallen bijvoorbeeld vechtpartijen zonder gevolgen, ruzies en overlast. Ook vernielingen door derden op de locatie vallen hieronder.	764
<i>Vermogen</i> Vermogensmisdrijven zijn zeer breed van aard en omvang: van een fietsendiefstal tot een auto-inbraak.	199
<i>Verkeer</i> Verkeerszaken betreffen feiten als rijden zonder rijbewijs, rijden onder invloed en onverzekerd rijden.	47
<i>Drugs en alcohol</i> Meldingen waarbij drugs en alcohol zijn aangetroffen, inclusief vermoedens van, op- en rondom COA-opvanglocaties.	56
<i>Zeden op- en rondom COA-opvanglocaties</i> Verdenking of vermoeden misdrijf tegen de zeden, gepleegd op- en rondom COA-opvanglocaties.	44
<i>Mensenhandel en mensensmokkel</i> Verdenking of vermoeden van mensenhandel en / of mensensmokkel.	17
<i>Totaal</i>	3.637

3. Opvolgingen van meldingen

In dit hoofdstuk is in beeld gebracht in hoeveel gevallen de meldingen hebben geleid tot een -op basis van het Reglement Onthoudingen Verstrekkingen (ROV)- opgelegde maatregel door het COA, een aangifte bij de politie en/of tot het in behandeling nemen van de zaak door het Openbaar Ministerie (OM).

Opvolging n.a.v. door COA geregistreerde meldingen Periode 1 januari t/m 30 juni 2016	
Aantal ROV-maatregelen opgelegd door COA n.a.v. geregistreerde meldingen in voorhanden overzicht.	4. 447

Aangiften n.a.v. bij Politie geregistreerde meldingen Periode 1 januari t/m 30 juni 2016	
Aantal aangifte n.a.v. meldingen op- en rondom COA-opvanglocaties.	813

In behandeling genomen zaken door het OM	
Instroom van zaken n.a.v. aangifte n.a.v. meldingen op- en rondom COA-opvanglocaties.	166
Instroom van verdachten n.a.v. aangifte n.a.v. meldingen op- en rondom COA-opvanglocaties.	192

Door het OM in behandeling genomen zaken

Van de 813 aangiften die de politie in de eerste zes maanden van 2016 heeft geregistreerd naar aanleiding van incidenten op- en rondom COA-opvanglocaties is nagegaan of die hebben geleid tot aanlevering van een of meer verdachten bij het Openbaar Ministerie. Bijna een kwart van de aangiften (24%) betreft geen strafbare feiten, maar bijvoorbeeld vermissing van goederen of personen, en die leiden dan ook niet tot aanlevering van verdachten aan het OM. Van de overige 616 aangiften hebben er 166 geleid tot instroom bij het OM, dus ruim een op de vier (27%)¹. Bij 152 incidenten was één verdachte betrokken; bij de overige 14 incidenten ging het om twee of meer verdachten. In totaal zijn naar aanleiding van de aangiften 192 verdachten bij het OM ingestroomd. Dat komt omdat 1 aangifte soms leidt tot aanhouding van meerdere verdachten.

Meer dan de helft (57%) van de ingestroomde zaken² betreft geweldsmisdrijven als bedreiging, mishandeling en openlijke geweldpleging (zie tabel op de volgende pagina). Hierbij is alleen gekeken naar het eerste (en qua maximale wettelijke strafdreiging zwaarste) feit in het dossier. Een op de zes geweldsmisdrijven was

¹ Ter vergelijking: in 2015 leidde landelijk een op de vijf aangiften van misdrijven tot instroom bij het OM. Peildatum voor de onderhavige cijfers is 1 september 2016. Verwacht wordt dat de komende maanden nog meer verdachten worden aangeleverd.

² Een zaak betreft het dossier met alle strafbare feiten waarvan een individu wordt verdacht. Als bijv. twee personen worden verdacht van betrokkenheid bij één incident, komt dat incident in de tabel tweemaal voor.

gericht tegen publieke beroepsbeoefenaren zoals COA-medewerkers en politiefunctionarissen. Een op de tien geweldszaken is geclassificeerd als huiselijk geweld en een op de veertien als geweld tegen vluchtelingen en asielzoekers. Bij een op de vijf zaken gaat het om openbare ordedelicten (vooral huis- en lokaal-vredebreuk) en bij een op de zeven om vernieling. Een op de twintig zaken is een vermogensmisdrijf (veelal 'eenvoudige' diefstal³) en een op de zestig een zedendelict (i.c. aanranding). Drugs-, wapen- en verkeersmisdrijven komen in de instroom n.a.v. incidenten op en rondom COA-opvanglocaties niet voor.

Aard van misdrijven periode januari – juni 2016⁴		
	Aantal	Percentage
Geweld	110	57,3
Openbare orde	40	20,8
Vernieling	29	15,1
Vermogen	10	5,2
Zeden	3	1,6
Totaal	192	100,0

Afdoening van de zaken

De meeste verdachten (60% van de 192) worden door het OM gedagvaard om voor de rechter te verschijnen. Eén op de zes verdachten (17%) krijgt te maken met een transactie, strafbeschikking of voorwaardelijk sepot. Van ruim één op de vijf (23%) wordt de zaak onvoorwaardelijk geseponeerd. Als sepotgrond worden de volgende redenen relatief vaak opgegeven: gewijzigde omstandigheden, verhouding tot de benadeelde geregeld, ten onrechte als verdachte aangemerkt, beperkte kring, gering feit, onvoldoende bewijs.

Inmiddels⁵ heeft in ruim de helft (54%) van de gedagvaarde zaken de rechter vonnis gewezen. Bijna negen van de tien berechte verdachten (87%) zijn schuldig bevonden; één op deze negen (11%) is vrijgesproken of ontslagen van rechtsvervolging. In 2% van de gevallen heeft de rechter de dagvaarding nietig verklaard.

In 43% van de gevallen waarin de rechter besluit tot strafoplegging, krijgt de veroordeelde een taakstraf, 38% krijgt een vrijheidsstraf en 22% een geldboete. De percentages tellen op tot boven de honderd omdat de rechter soms meerdere sancties tegelijk oplegt. Eén van de vervolgingen heeft geleid tot een veroordeling tot een gevangenisstraf van drie jaar.

³ De term 'eenvoudige diefstal' duidt op vormen van diefstal zonder de kwalificerende (strafverhogende) aspecten die in het wetboek van Strafrecht worden vermeld (bijv. gepleegd in vereniging; gedurende nachtelijke uren; met braak; met geweld). In veel gevallen gaat het om winkeldiefstal.

⁴ Ter vergelijking: In 2015 betrof een op de vijf van alle bij het OM ingestroomde misdrijfzaken een geweldsmisdrijf. Vermogensmisdrijven vormden een derde. De cijfers voor de andere categorieën zijn als volgt: verkeer 16%, vernieling en openbare orde 14%, drugs 7%, zeden 2% en wapens eveneens 2%.

⁵ Peildatum 1 september 2016.